

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An Religiosus ita obligatus sit Superiorum sententiis obedire, vt nullo
modo ei permittatur appellatio. punct. 15.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

carcerem, vel tritremis condemnari. Ergo ab eo loco absque licentia prelati recedere non potes. Respondeo negando consequentiam: concedo enim ex voto obedientie te obligatum esse manere, ubi superior iuste iudicaverit; nego tamen iuste iudicare, si iudicet te debere liberè, & absque fugæ potestate in carcere, vel tritremibus manere; bene tamen si iudicet te debere tibi manere detentum nulla resistentiâ factâ.

10. Fateor animum esse propensum in supradictam sententiam: quia opposita communi doctorum calculo firmato est, nolo ab ea recedere: docuit eam Caietan. 2. 2. q. 69. art. 4. in respons. ad secundam conclus. Nauarr. com. 4. de Regular. num. 63. Salcedo tract. cap. 137. vers. sed verum, & vers. imo circa carcerem. Suar. 1. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. c. 10. n. 10. Sayro in clavi regia lib. 12. c. 18. num. 9. Mannel quest. regular. 1. 2. q. 22. art. 6. Sanch. lib. 6. c. 8. num. 12. §. 16. Ratio est: quia negari non potest, te obligari posse ex voto obedientie: non solum ad sustinendam iustam penam carceris, & tritremis; sed etiam ad eam non fugiendam, cum condemnatus fueris: at sic est præsumendum te obligari velle, cum votum obedientie emittis, si quidem ferè omnes Doctores eam tibi obligationem imponunt. Ergo fugere non potes. Et ex his soluitur ratio dubitandi. Nam esto ex præcepto, & lege absolute sumpta obligari non possis ad non fugiendum carcerem asperum, & durum, at ex voto obedientie obligari potes quia ita voluisti.

11. Illud vero certius est, si carcer sit ita durus, ut merito periculum vite times, eo quod cibo convenienti ad vitæ sustentationem privatus, vel humi cubare cogaris, vel penè nudus existeres media hyeme, & in loco humido, & frigido, vel aliam ob causam, te posse fugere: quia esto illa pena iusta esset, non est credendum te voto voluisse privari libertate illam fugendi, si commode possis; cum sit contra inclinationem naturalem, quam homines habent propriam vitam conservandi: sic ex communi sententia testatur Suar. 1. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. c. 10. in fine n. 11. Quod à fortiori procedit, si hoc periculum vite non ex pena imposta per sententiam iustam, sed ex modo illam exequendi proveniret; quia hæc est manifesta iniuria; ac proinde credi non debet te voluisse ad illam sustinendam obligari: sic sustinent Nauar. com. 4. de Regular. n. 64. corol. 7. §. 8. Salcedo præf. c. 137. §. est tamen, Sayro in clavi regia lib. 12. c. 18. n. 10. Sanch. lib. 6. sum. c. 8. n. 14. ubi merito addit idem esse dicendum casu quo sententia re ipsa iniusta sit, esto sit iusta secundum allegata, & probata. Quia eo casu non teneris præcepto superioris obedire, ut potè falsæ præsumptioni ininienti.

PUNCTUM XV.

An religiosus ita obligatus sit superiorum sententiis obedire, ut nullo modo ei permittatur appellatio.

SVMMARIVM.

1. Videtur religiosus esse interdicitum appellatio.
2. Vary casus distinguuntur.
3. Si prelati in infligendis penis iustitia terminos non excedat, appellare non potes: bene tamen querelam, vel supplicationem interponere apud superiorem maiorem.
4. Si prelati terminos iustitie in gravibus penis imponendis excedat, licitum tibi est remedium appellationis uti.
5. Hæc tamen appellatio prius ad prelatos domesticos, quam ad Nuntium, vel Pontificem deferenda est.
6. A levi præcepto, ordinariæque correctione non permittitur appellatio.
7. Vi in causis gravibus appellationem interponere possis, debet esse excessus prelati manifestus.
8. Apponitur discrimen inter clericos, & religiosos circa appellationis interpositionem.
9. An eo casu quo potes appellationem interponere, possis (si occasio non suppetit appellandi) ad superiorem maiorem nulla petita ab inferiori licentia iter arripere? Negat Suar.
10. Verius censo oppositum. Et satis rationi à Suar. adductæ.
11. Licet tibi recurrere superiorem suspectam, quando times te iniuste vexaturum.

1. Videtur religiosus omnino interdicitum esse appellationem. Nam in cap. ad nostram, de appellationib. dicitur: Remedium appellationis non ideo est invenitum, ut alicui à religionis, & ordinis observantia exorbitanti debeat in sua nequitia patrocinium exhibere, & cap. vespertinæ, eodem tit. inquit: Statuimus ne subiecti contra disciplinam Ecclesiasticam in vocem appellationis erumpant, & in fine subditur: præcipue hoc in religiosis volumus observari, ne religiosi cum pro aliquo excessu fuerint corrigendi contra regularem prælati sui, & capituli disciplinam appellare præsumant, sed hu-

Ferd. à Castro Sum. Mor. Pars III.

militer, ac devotè suscipiant, quod pro salute sua fuerit eisdem iniunctum: idem ferè habetur in cap. licet, de officio ordinarij. Deinde supradicta appellationis denegatio manifestissimis privilegiis à Sede Apostolica religionibus concessis confirmata est, ut constat ex iis, quæ refert Sorbus in compend. privileg. mendicant. verbo appellare, n. 2. §. 3. & habentur in compend. privileg. societatis Iesus verbo appellatio. Quibus privilegiis, & decretis plures religiones adherentes vocem appellationis à se excluderunt, ut habetur in lib. monumenta ordinum concess. 499. & specialiter de ordine prædicatorum tradit Armilla verbo accusatio in fine. Ratio verò, quæ credendum est Pontificem motum esse ad denegatum religionis appellationis remedium fuit, ut bono nomini religionis, & specialiter religiosorum quieti, & tranquillitati prospiceret, quæ non leuiter ex concessa appellatione læderetur. Neque obstat appellationem esse naturalem quandam à iure introductam defensionem cap. omnis oppressus 2. q. 6. cap. suggestum de appellationib. leg. 1. §. de appellationib. defensionemque naturalem tolli non posse, element. pastoralis de re iudicata ad finem, quominus ad bonum commune religionis non debeat interdici; præcipue cum hoc interdictum liberè à religiosis admittatur professionem emittentibus in religione dictis privilegiis gaudente, eaque constitutiones habente.

2. Cæterum ut distinctè in hæc grauilima questione procedamus, aduertendum est, appellationem interponi posse: eo quod prelati limites iustitie vltus est summo rigore. Deinde potest esse appellatio à pena graui, & infami, qualis esset carcer perpetuus, vel tritremis, vel dita repetita verberatio; vel à pena leui, quæ ob frequentes defectus imponitur. His positis.

3. Dico primo, si prelati in infligendis penis iustitie terminos non excedit, ne quis ab eius sententia appellare. Quia eo casu non grauat à prelato, sed à tuo delicto, neque tibi prelati vltimam iniuriam inferit summo rigore utens, tamen nullam gratiam faciat: sic Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 11. num. 9. & supponunt ferè omnes Doctores concedentes appellationem tantummodo ubi est excessus, & grauamen.

Verum etsi in supradicto casu non tibi licitum sit appellare, at querelam, vel supplicationem interponere apud superiorem maiorem, ut ipse ex officio rigorem mitiget, omnino licet; quia per hanc querelam, & supplicationem superioris ius inferioris rigide iudicantis non læditur, cum illum non impediatur ad executionem sententiæ procedere, neque causam ad superiorem maiorem deuoluit: sic Nauarr. lib. 2. consil. tit. de sentent. §. de re iudic. cons. 2. alijs tit. de appell. cons. 5. n. 8. Man. Rodrig. tom. 2. quest. regul. quest. 29. art. 2. Sayro in clavi regia lib. 12. c. 17. n. 38. Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 11. n. 6. §. 9. Sanch. lib. 6. sum. cap. 9. num. 110. fine.

4. Secundo dico, si prelati terminos iustitie in grauib. penis imponendis excedat, licitum tibi est remedium appellationis uti, præcipue si per viam querelæ, & supplicationis non reputas satis tibi esse subueniendum; quia eo casu appellatio est remedium necessarium ad propulandum superioris iniuriam, neque credendum est te voluisse in professione huic remedio renunciare. Tum quia ea renunciatio religioni vitis non est, ne prelatorum iniquitatem foueat. Tum quia ex nullo iure, vel privilegio colligitur, hæc enim prohibent appellationem à correctione regulari, non à graui iniuria. Nam ea stante concessum est appellationis remedium, cap. de prior. appellationib. ubi grauius iuberetur puniri quidam Prior, eo quod appellati ad Sedem Apostolicam non detulerit: cum omnibus concessum sit ad eadem Apostolicam appellare posse, cap. ad Romanam. 2. quest. 6. Idem constat ex cap. licet de officio ordinarij. & cap. super questionem, de officio delegat. & expresse Cisterciensibus appellatio concessa est in causa denegatæ iustitie, aut pro notoria iniuria, uti refertur in compend. privileg. societatis. verbo appellatio §. 2. Et licet fratribus Franciscanis interdicitum sit appellatio ad secularia tribunaia sub excommunicationis pena per Gregor. XIII. in bulla incipiente, quoniam nostro pastoralis, anno 1575. concessa tamen est ad Generalem, & ad protectorem ordinis, & Pontificem. Idemque declarauit sacra Cardinalium cõgregatio anno 1587. & Sixtus V. anno 1588. in bulla incipiente: Ad Romanum spectat Pontificem, prout refert Sorbus in compend. privileg. mendicant. verbo appellare, in suis annotationib. §. 1. Ergo in huiusmodi casu omnino appellatio concedenda est: atque ita sustinent Nauarr. com. 3. de Regularib. circa finem num. 91. & lib. 2. consil. tit. de appellationib. cons. 4. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 11. quest. 7. & 8. Sayro in clavi regia lib. 12. cap. 17. num. 38. Suar. 1. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 11. num. 11. Sanch. lib. 6. sum. cap. 9. num. 110.

5. Hæc tamen appellatio prius est ad prelatos domesticos deferenda, quam ad Nuntium, vel Pontificem; quia religionis honori, non leuiter expedit, si suorum religiosorum cause intra priuatos parietes continentur, neque extra

ſa ſecularia tribunalia prodeant, vt optime docuit Sotus lib. 5. de iuſt. g. 6. art. 3. verſ. at vero, Cordub. Arag. Salon. Sayro, Man. Valen. relati a Sanch. dicto cap. 9. n. 108. Suar. lib. 2. cap. 11. num. 11.

6. Dixi appellacionem poſſe interponi in cauſis grauibus, ſeu cum graues penitentia imponitur: nam a leui precepto, ordinariaque correptione nullatenus cenſeo eſſe permit- tendam ob bonum ipſius religionis, quæ ſine dubio graue no- cumentum inde pareretur; diſciplinaque religioſa facile cor- rueret, cum raro vlla correccio executionibus mandati poſſet, tum ob dilaciones, tum ob fraudes, & negociationes, quæ in tali appellacione interceperent: eaque de cauſa cenſeo non tam ex iure poſſitum, & priuilegijs religioni conceſſis, quam ex vſu, conſuetudineque recepta in his cauſis appellacionem non admitti; ſed deoſd, ac humiliter ſuſcipiendum eſſe quicquid fuerit inſultum: & ita tradit alijs relatis Sanch. lib. 6. ſum. cap. 9. num. 109. Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 11. num. 12.

7. Aduertere tamen debes, vt in cauſis grauibus appella- tionem interponere poſſis, debere exceſſum prælati eſſe ma- niſeſtum: nam dubium excuſare te non poſteſt ab executione legis certæ prohibentis appellacionem, quod ſatis indicat text. in cap. ad noſtram, vbi cum corrigat, & caſtiget, & ita tradit Gloſſa ibi, & Couarr. præf. cap. 23. verſ. 6. Suar. alijs relatis dicto cap. 11. n. 10. Sanch. lib. 6. cap. 9. num. 110.

8. Hinc deduces, quid ſpeciale fit in religioſis potius quam in clericis ſecularibus in materia appellacionis. Clericis in- quam ſecularibus appellatio abſolute conceditur a grauiſſi- me; eaque de cauſa grauiſſimè iuxta Textum in cap. ſpeciali §. por- ro de appellacionib. ac religioſis abſolute appellatio interdita eſt, ac proinde ad ſui permiſſionem grauiſſimè manifeſto in- diget. Deinde religioſi appellantes exprimere debent cauſam appella- tionis, vt teneatur iudex appellacionem deſerre. Nam cum appellatio abſolute illis interdita fit, & ſolum permiſſa, cum prælatiſ modum excedit, necesse eſt exceſſum exprime- re, vt inde iudici conſtet appellacionem legitimum eſſe; alijs poſſit vt inique factam repelle: ſic Abbas cap. ad noſtram n. 9. de appellacionib. & ibi Felin. & in cap. quoad conſolationem n. 20. de ſenten. & re iuſt. Nauarr. lib. 2. conſil. tit. de appellat. conſ. 2. alijs r. Sanch. alijs relatis lib. 6. cap. 9. n. 105.

9. Sed inquires; an eo calu, quo poſtes appellacionem inter- ponere ob grauiſſimè manifeſtum, poſſis (ſi occaſio non ſuper- petuit appellandi) ad ſuperiorem maiorem nulla perita ab in- feriori licentia iter arripere? Negat Suar. tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. c. 11. n. 15. Mouetur ex Trid. ſeſſ. 25. c. 4. prohibente reli- gioſis a ſuis conuentibus recedere etiam prætextu ad ſupe- riores ſuos accedendi, niſi ab eisdem miſſi, aut vocati fuerint. Ergo prohibet conſilium ſupradictum recedendi. Tum quia recellus a monaſterio etiam prætextu accedendi ad ſuperio- rem nulla cauſa vrgente ſemper fuit prohibitus, ſed conſilium aliquid nouum prohibere intendit, vt indicant illa verba: Nec liceat regularib. Tum quia non ſatis conſilium religio- ſorum vagationi prouideret, ſi hunc recellum non interdiceret. Neque obſtat ex hac prohibitione graue nocumentum religioſo grauatò accideret; quia illud ob bonum religionis, ne alijs inquam detur occaſio vagandi tolerare debet. Qua- propter inquit Suar. in foro exteriori, nunquam hic recellus iudicandus eſt licitus. In foro autem conſcientie ſolum quan- do vel magnum commune bonum euidenter periclitaretur, vel extrema neceſſitas immineret alicuius grauiſſimi, & irrepara- bilis nocuenti. Quod raro contingere poſteſt. Adde ex hoc futiuo diſceſſu frequenter ſcandalum graue ſequi, quod cui- libet temporali nocumentum præferendum eſt.

10. Nihilominus verius cenſeo, te poſſe in ſupradicto caſu iter ad ſuperiorem arripere, ſi occaſio non ſuſpetit interpo- nendi appellacionem, vel ſupplicationem, neque ſuperiorem grauiſſimè licentiam prælatiſ conceſſurum; ſic docuit Nauarr. tom. 2. de regular. n. 62. & comm. 3. n. 51. ad 4. Azor. tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 11. quaſt. 7. Eman. Sa verbo, religio n. 71. Man. Redr. quaſt. regul. tom. 1. quaſt. 30. art. 3. & in ſum. cap. 43. num. 40. Barboſa remiſſion. concil. dicta ſeſſ. 25. cap. 4. Sanch. lib. 6. ſum. cap. 8. num. 17. Suarez ſibi contrarius tom. 4. lib. 3. de relig. cap. 1. num. 6. Ratio eſt; quia ſi eo caſu permiſſa eſt ver- balis appellatio, etiam permiſſi debet appellatio realis, quæ facta ipſo fit, iuxta textum in cap. delicti 2. de appellacionib. Neque Concilium ſeſſ. 25. cap. 4. de regularib. credendum eſt hunc progreſſum interdixiſſe; quia interdiceret deſenſionem naturæ debitam; neque item prælatiſ poſteſt voluiſſe re- aſtringere ad petendam licentiam a ſuperiore grauante, quando moraliter eſt certus petitam non fore conceſſurum; ſed potius timore b' id eſt amplius grauandum. Neque obſtat niſi nouum prohibere Concilium; ſufficit enim ſi prohibi- tionem antiquam, & non ſatis cognitam renouet. Præter- quam quod eo decreto aliquid nouum inducti, ſcilicet, ne recedant regulares a ſuis conuentibus etiam prætextu acce-

dendi ad ſuperiores, niſi ab eisdem miſſi, vel vocati in ſcriptis ſint; alioquin puniendi ſunt tanquam deſertores in- ſtanti, quod certè antiquo iure cautum non erat. Item ne accedant niſi ob propulſandum iniuriam grauem, & mani- feſtam; quæque alia via commode reparari non poſſit, ſi- cuti diximus de verbalis appellacione: ſic Azor. & Sancha locis citatis. Neque item recedant, ſi ſcandalum, & reli- gionis perturbatio, quæ ex fuga præſumuntur proceſſura, præponderent religioſi detrimento: ſic Sancha dicto cap. 8. num. 17. Suarez utroque loco. His conditionibus poſitis non peccas iter arripiendo ad ſuperiorem; quia non volun- tate, ſed neceſſitate coactus a monaſterio recedis, & ad ſu- perioſiorem pergis. Neque ordinarius te punire poſteſt, ſi ſuf- ficienter ex hac legitima occaſione fugiſſe probes, vt bene tradit Nauarr. comm. 3. de regular. num. 57. ad 4. Sayro ex cap. 17. num. 40. Man. Rodrig. quaſt. regul. tom. 1. quaſt. 30. art. 4. Sanch. lib. 6. ſum. cap. 8. num. 18. Suarez dicto tom. 4. de relig. lib. 3. cap. 1. num. 6.

11. Reuſus inquires, quando tibi licitum fit reculare ſu- perioſiſ ſuſpectum, & recuſatio admittenda fit? Breuiter reſpondeo; tibi licere quoties certitudine morali times ſu- perioſiſ grauiſſe, & iniuſte te vexaturum; quia hanc grauiſſe, & iniuſtam vexationem tibi licet appellatio, vt dictum eſt. Ergo licet recuſatio ad vitandam eam grauem, & ini- uſtam vexationem. Eo enim caſu, quo permiſſum appella- rio, permiſſum antecedit recuſatio, vt colligitur mani- feſte ex textu in cap. ſuper eo el. 2. de appellacionibus per ar- gumentum a contrario: ſic tradunt Abbas cap. cum ſpe- ciali §. porro, num. 3. de appellacionib. & ibi Franc. num. 4. Præpoſito in fine, & alij quos reſert, & ſequitur Sanch. lib. 6. ſum. cap. 8. in fine num. 111.

P V N C T V M XVI.

Qualiter religioſis fuga a religione interdita fit, Et ſub qua pœna?

S V M M A R I V M.

1. Graue peccatum commiſſiſ fugam arripiendo.
2. Duplicitèr a religione fugere poteſt; ſi fugias animo redeun- di, eris fugitiuus, ſi eo animo careris, eris apoſtata.
3. Hinc ſententia refragatur Suarez validiſſimis fundamentis.
4. A communi ſententia recedendum non eſt, & ſatis ſun- damentis Suar.
5. Explicatur deſinitio apoſtaſe.
6. An conſentias ſis apoſtata, ſi fugias a tua religione, & aliam ingrediaris: Communis ſententia negat.
7. Oppoſita ſententia ſatis probabilis & verior eſt.
8. Pro fugitiuo quatenus ratio eſt; nulla eſt pœna, nec cenſura ipſo iure lata.
9. Sub voto generali recedere, dimiſſio, deſicere a religioſo fugitiuus non apoſtata comprehenduntur.
10. Auerſus apoſtatas iure communi ſpectato nulle ſunt cen- ſure, nec poene ipſo iure lata.
11. Expenditur textus in cap. 2. Ne clerici, vel monachi.
12. Secundo expenditur textus in cap. ſin. de Apoſtat.
13. Tertio expenditur bulla Pij IV. quæ incipit: poſtquam diu- na bonitas.
14. Prælatiſ religioſis capere, & incarcerare, aliſque poenis aſſicere apoſtatas poſteſt, etiam extra proprium terri- torium.

1. N Emiſi eſt dubium, te graue peccatum committete hanc fugam arripiendo; quia te ſubtrahis a poteſtate prælati, cui obediendo per profeſſionem tradidiſti; ac prohibe peccas tum contra iuſtitiam lædendo ius ſuperioris: tum contra religionem votum obedientie tranſgrediendo. Eſt enim ſpecialiter religioſis hæc fuga interdita a Trid. ſeſſ. 25. cap. 4. de Regul. ibi nec liceat regularibus a ſuis conuentibus recedere. Omitto circumſtantiam ſcandali, quæ ſemper eam fugam comitari ſolet.

2. Duplicitèr autem a religione fugere poteſt. Primo animo, aliquo tempore vagandi, & poſtmodum ad religio- nem redeundi. Secundo animo nunquam redeundi. Si fugias animo redeundi, eſt fugitiuus; ac ſi eo animo careris, eris apoſtata: ſic communiter doctores irradunt verbo apoſtata a religione. Caiet. 2. 2. quaſt. 12. art. 1. dub. 2. & ibi Banneſe, & Arag. Valen. diſp. 1. quaſt. 12. puni. Leſſius lib. 2. cap. 41. dub. 1. num. 109. Azor. tom. 1. lib. 11. cap. 16. quaſt. 1. Man. Rodrig. quaſt. regul. tom. 1. quaſt. 30. art. 1. Sanch. lib. 6. ſum. cap. 8. num. 1. & alij apud ipſos. Neque ad hanc fugam, vel apoſtaſiam & alij apud ipſos. Neque ad hanc fugam, vel apoſtaſiam & alij apud ipſos. Neceſſaria eſt habitus religioſi dimiſſio. Nam eo receto te a poteſtate prælati ſubtrahere poteſt, fugamque, apoſtaſiam committere: ſic docent Banneſe, Arag. Valen. & Man. Rodrig. ſuprà, Sanch. num. 3. Azor. cap. 17. quaſt. 6.